

FIKIRLER

İZMİR HALKEVİ

MC

Cumhuriyetimiz	Vedide Baha Pars
24- Cumhuriyet yılının eşğinde	Dr. A. Karahan
Böyle oldu	İlgez Vahap
Turizm bakımından Bergama ve Kozak	Nazmi Yıldız
Velazquez	Rıza Hiti
Ege oyunları	M. Rağıp Gazimihal
Beyherinin yeni şiirleri	Hikmet Dizdaroglu
Mahmut Yesari	Mehmet Kalkan
San'at meselesi	Abid Elder
San'at Postası	« «
Reşat Tardu	
Gençlik Sayfası	Fuat Edip Bakır
Şiirler	
İngiliz felsefesi	Rahmi Balaban

Sayı . 324 — 325 Kasım

Kuruş 25

KUMBARA

BİRE,
1000
VEREN
TARLADIR

TÜRKİYE
ZİRAAT
BANKASI

Sahip ve Neşriyat Müdürü : Dr. M. Say
Tertipliyen ve gravürleri oyan : Rıza Hiti

Basıldığı yer: SÜHULET Matbaası İZMİR

Cumhuriyetimiz

Vedide Baha Pars

Dakikalar bazan ne uzun, yıllar bazan ne kadar kısa gelir! Hadiselerin kesafeti artıp eksildikçe zaman ve değer ölçülerimiz bizi aldatıyor galiba. Bazan yüzlerce yıl içinde yavılan olaylar, gelişmeler yirmi, yirmibeşsene gibi bir zaman içine giriverince o devri yaşamak saadetine erenler belki bir taraftan daha çabuk yaşlanır, olgunlaşır fakat diğ e: taraftan bu hatıra zenginliği ruha belki derin bir haz ve belki birazda kuvvet verir. Hayatın merhaleden merhaleye mütemadi bir değişme ve gelişmelerden ibaret oluşunu: dünyada değişmeyen yegâne şey'in «değişmek» olduğunu, çeşitli fikir ve kanaatlerin nasıl belirdiğini, şekil aldığı, kuvvetlenip nasıl modası geçtiğini kısa bir zaman süren bir gençlik devresinde görmek ihtiyarlamıyan genç ruhlar için ne büyük bir zevk, muhafazakârlar için ise büyük bir ıstıraptır. Fakat duygularımıza rağmen son yirmi yirmibeş yıl içinde neler neler oldu!

Cumhuriyetimiz yirmiüçyıllık hayatında merhaleden merhaleye geçerken her devresinde ayrı ayrı müşküllerle karşılaşarak mücadele etmek zı runda kaldı. Zaman zaman karşısında saf saf cephe alan düşmaniyle, sultaniyle, diniyle, cehliyle, bilgisiyle, bilginiyle dağı ile deresi ile döğüştü. İstiklâl mücadelesi ile başlayan savaşımız bu memleketi sömüren saraya, bu milleti cehalet ve batıl i'tikatlarla toğan, Muhammedin dinini küçülten din adamlarına döndü. Cumhuriyetin manasını, imkânını ve nimetlerini onyedi milyona duyurabilmek için şose-ler, demir yolları ile Anadolunun dağları, dereleriyle savaş edildi. Türk harfleri ve Türk diliyle ilk öğretim seferberliği yapıldı. Muharebe meydanında başlayan bir harp er geç sona erer; üç sene, beş sene, sürse bile... Fakat kültür alanında ilân edilen seferberliğin sonunu görmeğe asla bir ömür kifayet etmez!

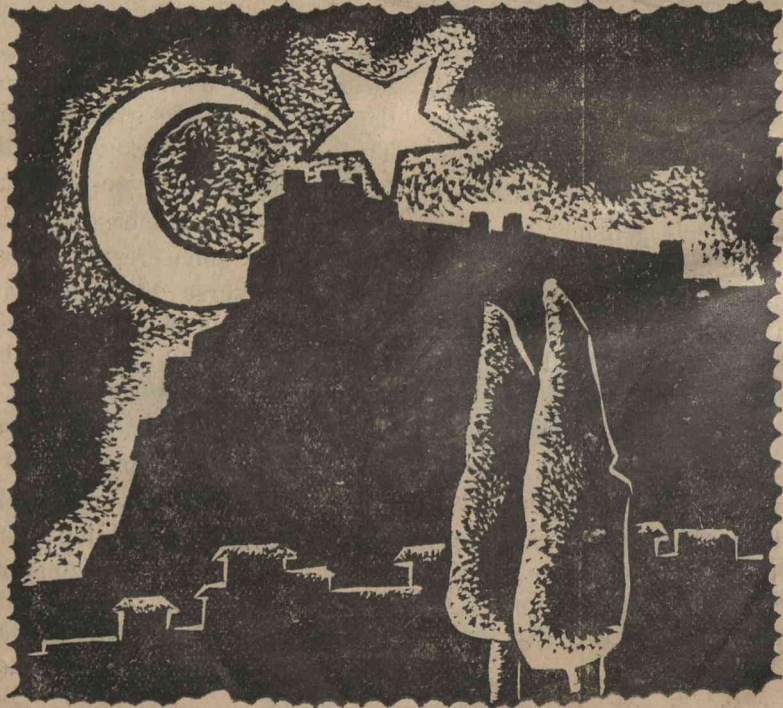
Cumhuriyet alınacak veya verilecek bir şey değildir. O, insanın kendisi gibi, muayyen şartlar altında gelişebilen yüksek ve mudil bir mekanizmadır. O, sadece hürriyet aşkına değil, hürriyetin mes'uliyetini taşıyabilme kabiliyetine dayanır. Demo-

krasi, belki herbiri kanun şekline girememiş pek çok prensiplere uymağı gerektirir. O, akalliyetin haklarını koruyarak ekseriyetin re'yi ile hareket etmeği ister. O, bir siyasî teşekül olduğu kadar bir yaşayış tarzı, kültür seviyesi ve hayat felsefesidir.

Gelenekler ve görenekler cemiyetin yapısına bir ayırık otu gibi sarılır. Bunları ayıklamak sabur ve zaman işidir. Cumhuriyetin kurucularına şükran borç-

ları asla ödenemez... Harp meydanında olduğu kadar kültür alanına da «hat» ile değil «satih» ile giren büyüklerimize minnettarız. Şunu da idrak ediyoruz ki bu nesle ve bundan sonraki nesillere ciddi olarak düşen çalışma payı geniştir. İşin büyüğüne küçüğüne bakmadan ve el birliği ile çalışma azmi bizi İstiklâl savaşında kurtarmış zaferlere ulaştırmıştı. Yine de kurtaracaktır.

24. Cumhuriyet Yılı'nın Eşiğinde

Dr. Abdülkadir Karahan

işte sevgili Türkiye Cumhuriyeti 23. yaşını da doldurdu. Büyük ve eski bir milletin tarihinde 23 yıl, ancak bir anı temsil eder. Fakat bu son devre, ufak tefek eksiklerine rağmen, şerefli Türk tarihinin en yapıcı, en hareketli, en başarılı çiçeklerle bezenmiştir.

Son çeyrek yüzyılımızın mevalarını : 26 Ağustos 1071 Malazgirt meydan savaşından 26 Ağustos 1922 Afyon yıldırım savaşına kadar (yeni aziz Anadolu'nun başbuğu Alparslan emrinde ki Türkler elile kesin şekilde son Türk yurdu olarak ebediyete armağan edildiği günle, kahraman Mustafa Kemal komutasındaki Türk orduları gölgesinde son salsırgandan kurtulmağa başladığı sabah arasında) geçen tam sekiz buçuk yüzyıllık zamanın Anadolu'daki sağlık, bayındırlık, eğitim.. v. s. verimleriyle karşılaştırırsak, Türkün, bu yeni, in-

kilâpçı, değiştirici ve inşa kudreti ile dalgalanan ruhunu daha yakından sevinerek temâşa etmiş oluruz.

Vaktile kuş uçmaz, kervan geçmez diye vasıflandırılan Anadolu'nun ücra yollarını, şimdi tüneller aşıyor; lokomotif ve tekerlek gürültüleri canlandırıyor. Diyarbakırdan veya Erzurumdan İstanbul'a iki ayda varabilen geçmiş zaman bezirgânı yerine şimdiki tüccar - eğer daha çok sürat isteyip te uçakla bir kaç saatte varmak niyetinde değilse - üç günde yataklı ve yemekli vagonlarla yetişmektedir. Edebiyatımızda korkunç bir güzellikle beraber yol vermezliğin ve hicranın bir timsali olan başı dumanlı dağlar, şimdi vagon pencerelerinden seyredilen birer güzel peyzaj olmuşlardır. Artık gurbet kelimesini - o Halk Edebiyatımızın en çok işlenen ve kaynak suları gibi bitmeyen temasını - Anavatan içinde, tarihi

ve milli kıyafetler gibi, tarihe ve edebiyata bırakmak gerekiyor. (Böyle bir çok şey müzelik ve kütüphanelik olmuştur.)

Uzun yüz yıllar Anadolu halkını, soy köklerinizi sıtmalardan kırıp geçiren nice cellât gölleri kurutulmuş, nice bataklıklar tarım alanları haline gelmiştir. Geçiçi ve bulaşıcı hastalıklar karşısında bir za namlar duadan başka bir şey yapılamazken, şimdi mücadelede başlamış ve ilerlemiştir. Hekim yüzü görmiyen kasabalar yerine doktorlarla haşrüneşir olan köylerde karşı karşıyayız.

Hemen her alanda bir gelişme, bir ilerleme olduğunu iyi bir gözlemci her gün görebilir. İşte milli Eğitimi, söz gelimi düşünelim: Dün bir yüksek okul mezunu parmakla gösterilirdi. Bir tıbbiye-i veya Mülkiye-i Şahane mezunu, bir medresetül-Vaizin veya Dar-ül -kuzat icazetlisi, bir Dar-ül-Fünunu Osmani veya Dar-ül-Muallimin-i Âliye şahdetnamelisi olmak büyük bir şeydi. Bu gün Tıp, Hukuk Yüksek öğretmen, Siyasal bilgiler fakülte ve okullarını bitirenlere vatanın dört bucağında bol bol raslarız.

Adeta bir sınıfa ve tesadüflerin lütfuna bağlı gözüken eski tah-

sil sistemi yerine bütün millete okutma ve yazmayı yayan bir görüş ve onun tatbikatı içindeyiz. En uzak köye kadar köy okullarını, ışıkları sokuyoruz... Yarım şehir okullarını sekiz sınıflı göreceğiz. Her kasabalı vatandaş ortaokul menseli olabilecektir. Rakkamların dilile konuşmak istemiyorum. Ama ehli bilir ki dünle bu gün arasındaki okuma orantısı yüzde bin bu günün zaferini taşımaktadır.

Bununla beraber fazla da öğrenmemeliyiz. Cumhuriyet idaresi gerçekten pek sevinilecek, göğüs kabartacak yenilikler, ilerilikler başarmış olmakla beraber henüz her şey güllük gülistanlık değildir. Yolun yarısında bile değiliz. Aziz vatanın bütün halkında ekonomik refahın belirtileri görüldüğü, okumamış tek vatandaş kalmadığı, demokrasinin hak ve hürriyeti memleketi bir güneş gibi doğudan batıya eşit şekilde tamamen kucakladığı, doktorsuz, elektriksiz, susuz kasaba değil köy bile kalmadığı, dağlarımızın yeniden ormanlarla kaplandığı görülebildiği herkesin işlediği toprak kendinin malı olduğu ve her vatandaşın bir evi bulunduğu zaman asıl gerçek sevinç zamanımız olacaktır...

Büyük Türk milletinin zekası, çalışkanlığı, azmi ve tarihindeki zenginlik onun böyle muazzam işleri de başarabileceğinin teminatı olarak görülmelidir...

Bu bakımdan yapılacak ilk iş: Cumhuriyet gençliğinin istenilen ve beklenen şekilde yetiştirilmesi olmalıdır. Yarım, bu günkü genç nesil temsil edecektir. Bütün özenimizi, ilgimizi, gayretimizi onlar üstünde toplamalıyız. Yüksek seviyeli, vatanperver, hür fikirli ve ülkü sahibi gençlik ; özlediklerimizi gerçekleştirecektir.

Hiç bir zaman unutmamak icabeder ki : gelişme, ilerleme, yükselme öylece kolay ve kendiliğinden geliveren şeyler, talih ve tesadüf yavruları değildir.

Üzerinde uzun ve yorucu mesainin alın teri bulunmayan hiç bir büyük iş, hiç bir milli zafer yoktur. Goethe'nin Faust'a söylediği şu harükülâde sözü, gençlerimiz asla unutmamalıdır: «Hayata olduğu kadar hürriyete de ancak onları her gün fethe edenler hak kazanır».

Ankara kalesinin Kartalı Mustafa Kemal'in sihirli dudaklarından bir müjde rüzgârı bütün yurda Cumhuriyet sözü yayıldığı 29 Ekim 1923 akşamı doğanlar:

şimdi ya üniversiteyi tamamlamış hudut boylarını bekleyen nöbetçi subayları; yahut yakınlarda ilk okula gidecek yavruları bulunan genç annelerdir. Artık bu günkü Türk gençliği için Cumhuriyet, aldığı hava, içtiği su kadar gerekli ve tabii dir. Mustafa Kemal « Benim naçiz vücudum elbette bir gün toprak olacaktır Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır » derken ne kadar haklı idi ise, «Mustafa Kemaller yirmi yaşına girdi» derken de o kadar gerçeği söylemiş bulunuyordu.

Bu bayramın derin ve sevin-dirici anlamını daha iyi kavramak ve neşesini daha içten duyabilmek için: geçmiş günleri ve özellikle düşman gemilerinin İstanbul sularında yüzdüğü ve düşman askerlerinin İzmir kordonunda çalın sattığı günleri hatıralamak yerinde olur. Ahmet Hikmet'in Çağlayanlar kitabında Bayram diye dört sayfalık bir yazı var. O yazıyı okurken şu cümleler bana bu gün nasıl bir milli saadet içinde olduğumu daha canlı gösterir. Yazar :«Kaç bayram var ki ben gülmedim. Kaç bayram var ki gözlerimden yaş yerine, ateşler saçarak gizli gizli ağladım..... Zavallı millet-

timle beraber.,.... derken ve şarkın asırlarca çektiği belaları en büyük şairimizin bir şiirile de ağlarken Mayıs 1336 da bir Ramazan bayramının ne hicran ve ne ızdıraplarla Türklüğü düşündürdüğünü sezmek mümkün değil.... Mütarekenin o kara ve insafsız günlerini bu gün biz gençler kitaplardan da öğrensek hayal edebiliriz. Bunu düşününce Cümhuriyeti, vatani daha çok sevmeye mecbur olduğumuzu ve onlara lâyık olmak için de

sonsuz bir feragat içinde çalışmanın ana ödevimiz bulunduğunu bütün açıklığı ile hissederiz...

Yarına umutla bakmak ve inanmak başarının ilk sırrı ve başlangıcıdır.... Bugünkü Türk Gençliğinde bu umut, bu inanç vardır. Ve gelecek Cümhuriyet bayramlarında: daha sevinçli, daha büyük işler başarmış bir millet olarak tarihin şeref sayfasında bayrağımızı dalgalandıracamıza olan güvenimiz gün günden kuvvetlidir.

Demokrasi evvelâ alelâde insanın harikul'ade imkânlarla sahip olduğuna inanmaktır. Bütün kız ve erkeğe fırsat kapılarını genişçe açarsak, içlerinde saklı olan en iyi şeyleri meydana çıkartabilirsek beklenilmedik kaynaklardan şayanı hayret sonuçları alırız. Shakespeare iflas etmiş bir kasabın ve okuma yazma bilmeyen bir annenin oğlu idi. Beethoven bir aşçı kızı olan verem bir anne ve sarhoş bir babanın oğlu idi. Bütün zamanların en, büyük deneysel bilginlerinden Faraday alelâde bir işçi annenin ve hasta bir demirci olan bir babanın oğlu idi; bir ahırda dünyaya gelmişti. Bu gibi hakikatler demokrasinin temelini teşkil eder.

Bunun için cesaret kırıcı hatalarına rağmen ona daima inanmalıyız.

Hary Emerson Fosdick

Böyle oldu

İLGAS VAHAP

İzmir Kız Lisesi Tarih Öğretmeni

Çok eskiden, daha tarih kayde başlamadan yer yüzüne bir millet geldi. Bu millet mevcut insan topluluklarının en büyüğü, en vakuru, en kuvvetlisi ve en medenisi idi. Bu millet kuvvetin verdiği bütün meziyetlerle süslenmiş, zafını eserlerinden uzak kalmıştı. Hareketlerinde cesaret ve esaret. düşüncelelerinde insanlık ve güzellik göze çarpıyordu. Bu asil kanlı kahraman milletin adına Türk dediler.

Tabiatın en güzel hediyesi olan kuvvet. Kuvvetin nişanesi olan âlicenaplık ve mertlik nihayet sıhhatin bahşettiği fikir ve düşünceleri kendi nefsinde toplayan Türk, bu mümtaz vasfını arzın her tarafına yaymak, herkesten üstün olan bilgisini, bilmeyenlere öğretmek arzusunu duydu. Bu arzu ile dünyanın bir ucundan öbür ucunu yıldırım sürati ile katetti. Üç kıt'ayı birden idare edebileceği en güzel, en münbit yeri, Anadoluyu seçip yerleşti.

Yer yüzünün ilk büyük topraklarını döktürerek, İstanbul surlarını yıktı, insanlığa yeni zamanları açtı, Orta zamanları solmuş çiçek gibi tarihin koynuna attı. Küheylan at gibi enerjisini yenemiyen Türk milletini idare eden Osmanlı padişahları zaferden, zafere koştular. Dünyanın en büyük hükümdarları onlara boyun eğdi en büyük milletleri etek öpüp yardım dilendi.

Yazık ki bu şerefli mazi hep böyle gidemedi. Devleti idare edenlerin yolsuzlukları, devlet işine karışan din adamlarının cehaleti gövdesine giren bir kurt gibi Türkü kemirmeğe başladı. Nihayet devrilmeğe mahkûm çürük ağaç haline getirdiler Allah tan korkarcasına Türkent korkanlar ona hasta adam demeğe başladılar. Onun zengin mirasından birer yağlı parça koparmak sevdasına düştüler. Bu emelle Tırablusgarp harbi, aynı arzu ile Balkan harbi yapıldı. Tırablusgarp ve Balkan harplerinin izdirap ve felâketiyle sendelerken baştakilerin hatası yüzünden bir de büyük harbe girildi. Halbuki bu cehennemî ateşe karışmak için kâfi derecede kıvılcımı dahi yoktu. Böyle olmasına rağmen

Türk ordusu muktedir kumandanlar elinde, dünyaya hayret verecek mukavemet ve kudret gösterdi. Hatta harikalar yarattı. Çanakkale harikası. Çanakkale harbi Türkün askerlik tarihine altın yazılarla yazacağı bir destandır. Bu destanın adı «Türk isterse» olmalı. Eğer yolunuz uğrarda Çanakkaleden geçerseniz size rüzgârlar şunu fısıldayacak «Bir gün Türkler bu geçidi tutular. Dünyayı yendiler.»

Bu harpte Türk ordusu yalnız vatanda değil her cephede müttefiklerinin imdadına koştu. Yalnız kendi menfaatlarını düşünen müttefikler, en başarılmaz zannettikleri işlere Türkü yolladılar. Asil türkün temiz kanı su gibi harcandı. Aynı zamanda asker aç ve çıplakta bırakılıyordu. Öyle anlar geldi ki düşmanın imha ve tahrip aletleri karşısında Türk askeri yalnız iman ve azmle kaldı. Nihayet bu tükenmez zannedilen enerji azaldı. Maneviyat sarsıldı. Sağdan, soldan bozgun havası gelmeye başladı. Nihayet Mondros, arkadan da Sevr Türkün temiz alnının iki kara damgası. Artık felâket üstüne feâket Vatanın paylaşılması, istiklâlin tehdidi.

Milleti bu felâkete sürükleyenler memleket dışına kaçtılar Padişah milleti, vatani hatırlamadı bile. Şahsını ve tahtını kurtarabilmek için düşmanla işbirliği yapacak kadar alçaldı. Millet, uzun harplerin tesiriyle fakir, yorgun düşmüş ve şaşır-mış olan millet evvelâ bir bocalama devri geçirdi. Fakat Mustafa Kemalın gür sesi onu kendine getirdi. Bu ses Türkün hay-siyeti, izzetinefsi ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir millet esir olmandansa mah-volsun evlâdır» diyordu. Bu ses, Türk milletini tekrar canlandırılı ve gayrete getirdi. Evet, Türk esir olmandansa ölmeliydi. Bütün millet Mustafa Kemale ve onun arkadaşlarına inandı, itimat etti. Gösterilen yoldan el birliğiyle yürüdü. Az olmasına rağmen çokluğa, yokluğa rağmen varlığa, yoksulluğa rağmen zenginliğe karşı koydu. Neticede : Türk enerjisi pilanlaşmış bir çarka takıldığı zaman ne mucizeler doğurduğunu, allah gibi yarattığını, icap ederse daha da yaratacağını bütün dünyaya bir daha gösterdi.

İstanbul işgal edilirken, korkunç toplarını çıkararak, Çanak-

kaleden saray burnuna dönen düşman filosu amirali, Galata kulesindeki Türk bayrağını görünce bağırıyordu «Bu kırmızı pa-çavra halâmı sallanıyor ? » Bu sözden dört sene sonra aynı ami-

ral aynı filonun başında, fakat busefer mağlûp dönerken selimi-yedeki türk bayrağını görünce top başındaki neferi şu emri verdi. «Selûm topunu ateşle...»

Umumi bir serbestlik bazı kafalaların kavrayamayacağı kadar geniş, ilahi bir fikirdir. O, öyle güzel bir tohumdur ki çabucak çimlenerek büyür ve kocaman, canlı bir ağaç olur. Fakat öldürücü (*) Upas ağacı gibi gölgelerinde bazan daha küçük ağaçların solup kuruduğunu görürüz.

Çiçekli dalları genişleyerek yayılır; her kuşa aynı tarzda emin bir barınacak yer sağlar. Fakat bu koruyucu dallar arasında Kartal, Çaylak ve Baykuşun zavallı Kunru ve Serçelerle avlandığını görürüz. Gölgeleri altında milyarlarca canlı dostça toplanır fakat üstlerinde hürriyet ağacının dalgalanmasına rağmen Kuzu, Geyik ve Karaca, Arslan ve Çakal yüzünden emniyete kavuşamaz. Bazı insanlar hürriyeti, herkese iş yapmak hususunda aynıhak ve serbestliği verdikten sonra başkalarının haklarına hiç bakmadan, hendi maddi ve manevi varlıklarını en son hadde kadar geliştirmek için verilmiş tabii bir imtiyaz sanırlar. Böyle hürriyet istibdadın en kötü şeklidir.

David Crocett

(*) Upas ağacı — Filipinlerde yetişen, usaresi zehirli bir ağaçtır.

Turizm Bakımından Bergama ve Kozak

NAZMI YILDIZ

Kastamonu Lisesi Coğrafya
Öğretmeni

Eski İzmir Valisi Fazlı Güleç'i daima sevgi ve saygı ile anarız, zira Bergamamızın tarihte ve memlekette özel değerinin belirtilmesi yolunda «KERMES» şenliklerinin teessüsü bakımından teşebbüs ve yardımları çok büyük olmuştur.

Biz Kermes'i turizm ve memleket davasında atılan ilk büyük adım sayıyoruz, lakin 1939 harbi her şeyi olduğu gibi kermesi de körletmiştir.

Anadolumuzda eskiden beri bir kısım şehir ve kasabalar sadece pazar ve panayırılar sayesinde tanınabilmektedir; bunda da tek gaye ticaret ve kazançtır. Kermes veya turizm'in ise gayesi, mahiyeti daha çok başkadır.

Bergamanın kermes bayramları, beşeriyete tarihin büyük abidesi olan Akrapolü tanıtmakta, memleketin eski adet, anane, oyun ve hünelerinin yeniden ya-

gatmakta, Bakırçayının zenginliklerini, Kozak yaylasının eşsiz güzelliklerini, Çandarlı'nın doyulmaz plajını yaşatmaktadır; Şu halde burada gaye istirahat, eğlence, tanımak, görmek, sıhhat ve hayat kazanmaktır. Bunun yanında Bergamanın daha pek çok kazançları meydana çıkmaktadır. Bergama, kermes ve turizm sayesinde yukarıda söylediğimiz özelliklerini yalnız yakın çevresine değil, bütün memleket ve dünya gösterecek ve tanıtacak dünya çapında turistik mevkiye sahip olacak bu sayede de iktisadi bakımdan büyük kazançlar temin edecektir. Kazanç yalnız bunlarla kalmayıp memleket mamur temiz, güzel olup muntazam yollara sahip olacaktır.

Bu gün Fransa, İsviçre, İtalya gibi memleketler yalnız turizm yüzünden bir çok memleket içi ve dışı seyyah faaliyetlerine sahne olmakta ve bu yüzden milyonlar kazanmaktadır; müsait şartlara haiz olduğumuz halde niçin böyle faaliyetler bizde de mevcut olmasın?

Bergamanın ne kadar büyük bir turizm ocağı olacağını yakın yıllar isbat edecektir. Hali hazırda Kermes davası hakiki bir turizm davasıdır, kermes her sene

Bir hafta için tertip edilmektedir lakin turizm daima faal olacaktır

M.Ö. 2000 yıllarına kadar uzanan tarihi ile Bergama Büyük İskenderden sonra Egeden Toroslara kadar hükümrân olan bir kırıllığın merkezi olmuştur. Tarihte eşine rastlanmaz eski sağlık yurdu ile Bergama asırlarca büyük bir bölgenin sağlık merkezi olarak kalmıştır. Şu halde Bergama büyük tarihi eserleri, müzesi ve akrapolü ile dünya çapında görülmeğe değer bir tarih ocağıdır. Başkan Ruzvelt Kahire buluşmasında Reiscumhur İnönü' den ayrılırken Bergama Akıropolünü göremediğine müteessirim demişti.

Bergamanın bir bucağı olan Kozak, büyük fıstık camı ormanları ile temiz havası, bulunmaz suları ile bir cennet köşesini teşkil etmektedir. Avrupanın değme turizm yerlerinde bu evsaf ve güzellikleri bulmak kabil değildir. Buranın değer ve kıymeti ancak görmekle anlaşılır. Kozanın Aşağıbey köyünde, köylerin de yardımı ile ilçe özel idresi tarafından bu maksatla yaptırılan otel (harp yıllarının araya girmesile açılmamıştır)- okadar güzel bir yere inşa edilmiştir; Kozak dağları-

nın denize bakan yamacının küçük bir düzlüğünde, heybetli fıstık çamlarının arasında kurulan otelin önünde Aşağı bey köyü ve etekte geniş sahalar kaplıyan üzümlükleri, ileride Altınova ve Ayvalık zeytin ovaları ve nihayet inci gibi irili ufaklı adalarla süslü Ege denizi ve Midilli adası yer almaktadır. Bu çamlar arasından bir gurubu veya sakin gecede birleşen gök ve denizi seyretmek bir ömre değer; bunun yanında ormanın arasında granit kayalar ve yeşillikler arasından şırıldayan eşsiz su, Madranın kekik ve çam kokularını getiren temiz hava daha başka nerelerde bulunabilir?

Bütün bu hazineler şimdiye kadar nasıl olduda keşfedilemedi ve hakiki değerini bulamadı? Bunun cevabı: Hükümetimizin bu şekil faaliyetlere ancak el atmağa başlaması ve başlıca yol meselesidir.

Turizm her şeyden evvel yol demektir, turizm yolun arkasından yürümektedir. Şu halde Bergamanın ve bilhassa Kozanın her şeyden evvel her tarafa muntazam yollarla bağlanması lazımdır, işte en büyük davamız bu

(Devamı 40. sayıfede)

Velazquez.

1599 — 1660

Diego Rodriguez de Silva) işte tamam ve doğru ismi. 1599 Haziranında «Sevil» de doğmuş ve aynı ayın altısında vaftiz edilmiştir.

Büyük Baba ve büyük Annesi (Diego de Silva) , (Mari Rodriguez)Portekizli idiler.fakat Babası « Sevil » de doğmuş idi. Karısı Gironima dır. Silva, Velazquez aileleri her ikisi de asilzade idi. Velazquez, İspanyada cari bir usul ve an'aneeye riayeten annesinin mevkii içtimaiyesi daha yüksek olduğundan dolayı aile ismi olarak annesinin adını almıştı. İyi bir terbiye görmüş model bir genç çocuk olmuştu. Fakat her şeyden evvel resme meraklı idi. Babası bu merakını teşvik etti. İhtiyar Francisco Herrera ya oğlunu emanet etti.

Fakat bu adam yarım deli idi. Çocuk bu cehennem den kaçtı. F, Pachecoya gitti. Pacheco, Herrera dan daha az muktedir ve kıymetli idi fakat zeki ve yaşamasını biliyordu. Nezdinde muhitin en kibarlarını ve kilise zevatını tophiyordu. Bir akademi tesis

etmişti. Bütün hayatında bir kitabın (El Arte de la Pintura) « resim san'atı » telifi için çalışmıştı. Bu eser İpanyol Resamlarının ve eserlerinin bir tetkikini camidir. Haturat ve tasavvufi san'at ile doludur.

Pacheco bilhassa,atik ve İtalyan Rönesans tarzı, akademik ideali tercih ediyordu. Fakat zeki olduğundan talebesini bu yola icbar etmedi, ve üslubunu nüfusu altında bırakmadı. Talebe Hocasını çok seviyordu. Beş senelik bir tahsilden sonra 1618 de Hocasının Kızı Juanayı alarak hocasına haha çok bağlandı.

Başlangıçda Velazquez Bodegones leri tersim etti. Bundan maksat, aşağı tabaka halkın matbahta veya Hanlarda natürmortla beraber resimlerini yapmaktır. Velazquez'm ilk modelleri hizmetçiler ve usaklar olmuştur. (Kıral sarayından evvel matbah!)

İlk hırsı Madrit idi.Önce beyhude yere teşebbüslerden sonra kain pederinin iki dostu sayesinde muradına nail oldu. 1660dan ölümüne kadar saraydan çıkmamıştır. Saraydan pek az çıkardı. İdari işler ve angaryeler çok vaktini işgal ediyordu. Önce Kıralı ayakta ve Kont Olivarı

tersim etti. Bu ilk Tablolarda çok muvaffak olmamıştı. Fakat ikinci def'a yaptığı bu Tabloları daha iyi yapmıştır. 1629 da meşhur « Sarhoşlar » ve « İsa Çarmıhta » Tablolarıyla üslubunu kazanmış ve tesbit etmiştir. Başlıca Romada kalmıştır. oradan iki « Villa medicinin manzaralar » ını getirmiştir. Bu Tablolar emprsonizmin ilk hatveleri idi.

1631 de madride geldiği vakit Buen Retiro sarayını itmam ediyorlardı. Salonda dördüncü Filib babasının saltanatını hatırlatacak tablolar yapmasını istemişti. Bu iş için en meşhur Artistleri, San'atkârları tahsis ve tayin etmişti. Velazquze de en mühim kısımları düşmüştü. Üçüncü Filipin at üstünde bir portresini, Avusturyanın Margaritini yaptı.

Dördüncü Filipin, oğlunun, unutulmayan Baltazar Carlosnun resimlerini tamamen kendi yaptı. 1630 ile 1640 seneleri arasında Les Reissos « Saltanatlar » denilen eserlere iştiraki Velazquezin hayatı meslekiyesinde mühim rol oynamıştır. Zaten san'at ruhlu bünyeli olan Velazquez Madrit te 6 / 8 / 1660 da ölmüştür.

Velazquez de nazarı dikkatimizi celp eden şeyler: Nadir ahenkli bir münasebet daima yarattığı eserlerde modelin manevi karakterini, evsafınıda bildirmek hususunda mevcuttur. Eserlerinde daima bir zekâ mevcuttur. Ruh zenginliği, asil düşünceleri sayesinde Sarayın iç yüzünü temsil etmiştir ve buna rağmen hiç bir zaman tabasbuz etmemiştir.

Cabriel Rouches

Rıza Hilti

Ege Oyunları

M. Rağıp Gazimihal

Türkçenin muhtelif diyeleklerinde baş harfı değişmek suretiyle Kaymak, Taymak, Caymak, Saymak, (Sağmak, Çavmak,) Zaymak gibi şekillerle kullanılmış bir fiil bulunduğu hep bilinir Aradaki ufak tefek semantik farklara rağmen hepsinin esas anlamı birdir: Sıyrılp gitmek..

Caymak : Vaz geçmek; Sağmak: Yıldızın kayması v. b.. Her şeklinin kök hecesi taklitçi bir ses (onomatope) teşkil ettiği de görülmektedir : cay, zay gibi..

Bu fiilin başka bir serisi Kıymak, Caymak, Sıymak, Ziymek şekilleriyle hâlâ yer yer kullanılıyor.

Üçüncü bir anlamdaş seri şudur : Kıypmak, Cıypmak, Sıypmak... İlâve edelimki, yine sıyrılp kaymak anlamlarına gelen bu son serideki fiillerde baş harf sertleştikçe ortadaki (p) sesi de sertleşmek istidadını göstermektedir : Buna nazaran zıypmak fiilini « zıybmak » imlasıyla kâleme almak daha doğru bile olurdu .

Aynı fiilin daha nadir ras-

lanan dördüncü bir müradifler sırası şudur : Kaymak, Çaypmak, Saypmak, Zaybmak.

Böylece marfolojik ve semantik bakımlardan tam bir tenazur halinde bulunan bu seri çeşitlerinin batı diyeleklerinde artmış olduğu görülmekle beraber, doğu diyeleklerinde de-hâlâ kullanılan şekilleri bulunduğu anlaşılmaktadır : Asyada meselâ kaypanmak, Caybanmak, Çaybacmak gibi şekiller kullanılmaktadır.

Anadoluda « Z » harfiyle başlayan şekillerine Toroslardan batıya geldikçe raslandığına bu arada dikkati çekelim.

Bu fiillerden yapıma sıfat ve isimler çoktur. Biz içlerinden yalnız Kaypmak, Zaypmak Caybmak serisinden « fiilin m. harfı düşürülmek » suretiyle çıkarılmış sıfatları hatırlatacağız (Bu sıfatlar fiil köküne pak veya bak eki katılarak yapılmış da sayılabilirler) :

Kaypak — Ayak kayan yer ;

Parlak, Mücellâ. § Mecazen ele avuca girmez, durup dinlenmez, Cıva gibi :

Kaypak Balık.

§ Çapul; Kaypakçı (mehcür) ; Kaçakçı; haramî, şakî; gasıp.

§ Halk dilinde yer yer hâlâ kullanılmakta olan kötümser (pejoratif) anlamlar: sebatsız, hiylekâr, nifakçı, iki yüzlü. (Bu son anlamları Çağataycada yer bulmadığına göre sonradan birde üremiş sayılırlar)

Caypmak. — Musattak, mücellâ. § Mecazî ve kötümser sebatsız (İçel'in halk dilinde ; Ceybak) .

Saymak — «Sıypak» şekliyle kullanılıyor: Çok düz, cilâlı kaygın [yer]. Bak zaybak.

Zaybak — veya **Zaypak** —

Hoppa, oynak, ele avuca sığmayan.. Bu sıfatın yukarıdakilerle müvazi olan anlamlarını daha ziyade Zıypak imlâli şeklinde bulabilmekteyiz. B harfiyle «Zaybak» imlâlısı Yozgatta derlenmiştir, anlamı hafif meşrep... Bu anlamla başka semtlerde kullanılıp kullanılmadığı şimdilik bilinmiyor.

Sonuncu kelime Çağatay sözlüğündeki Zeybak veya Zaybak sözüyle karşılaşıyor. «Zeybek» kelimemizi, Ahmet Vefik Paşada, kalınca okunmasını gerekti-

recek surette (Ze, Ye, Be, Kaf) harflariyle yazılmıştır.

Kelimenin sonunda (kef) harfına yer veren imlâ belli ki sonradan şehirlielerin telâffuzundan çıkmış bir şekildir. Egeli köylülerin dilinden şimdilik şu telâffuzları yazıya aldıratabildim :

Zaabe, Zegbâ, Zeebe, .. Yahiya yakın bir Yunan Adasında Zayvakikos diyorlarmış (takılan « kikos » kuyruğu rumcanın hususiyetidir). Şu halde Vefik Paşanın imlâsı eskiye en uygun Zeybek telâffuzu ise sonradan incelmış şekil sayılmak gerekir.

Yukarıki lûgatçemize göre «Zeybek» sözünün mecazî anlamları ele avuca sığmıyan, cıva gibi çevik, çalâk ve atik insan demek olur. Kötümser anlamlarının sonradan dağa kalkış ve isyan ediş hadisleri üzerine araya karıştığı anlaşıyor: haramî, eşkiya v.b.

Sözlerime burada son verirken meselenin itiraz kabul etmiyecek kadar açık olduğu yolundaki inancımı bir kere daha tekrarlamayı faydalı buluyorum: Zeybek kelimesinin etimolojisi bence çözülmüştür.

Efe' yi rumcaya ve Zeybeği
arapçaya bağlamıya kalkışacak
kimselere bundan böyle raslanıl-
mıyacağını zannederim: Türkme-
n yörükleri «kızan» sözünü hangi

Asya bozkırlarından getirdilerse,
efelik ve zaybaklık da oradan
gelmiştir. Oyunların tarihi aynı
iz üzerinde aranmak gerekir.

(Sürecek)

Halk Edebiyatı Araştırmaları :

Gevheri'nin Yeni Şiirleri

Hikmet Dizdaroğlu

Gevheri'nin hayatı ve sa-
na'tı bakımından önemli
olan bir şiirini, iki yıl
önce yine bu sütunlarda yayın-
lamış ve bu konuda gerekli açık-
lamalarda bulunmuşuk. (Bk,
Gevheri'ye Dair Bir Vesika, Fi-
kirler, sayı: 262-263, 31 Aralık
1944). Bu çevrelerde ilgi uya-
ndıran bu yazımızdan sonra, özel
araştırmalarımız arasında elde
ettiğimiz, ve şimdiye kadar, Ge-
vheri hakkındaki hiçbir monog-
rafi ve incelemede çıkmamış olan
şiirlerden sekizini, bir açıklama
ile, (Yücel) dergisinde yayımla-
dık. (Bk. Gevheri ve Yeni
Şiirleri, Yücel, sayı : 115 Mayıs
1946)

Şimdi, bu manzumelerin ge-

ri kalanlarını, sırasile vereceğiz.

Gevheri'nin elimizdeki şiir-
leri; Koşma, Semai, Divan ve
Gazellerden ibarettir. Koşma ve
Semailer, incelediğimiz cönkte,
pek ufak yanlışlıklarla - hece
fazlalığı veya noksanlığı - kavit-
lidirler. Fakat Divanlarla Ga-
zeller böyle değildir. Bunla-
rın hemen hepsinde ya vezin bo-
zuk, ya kelimeler yanlış, yahut
da okunmaz haldedir. Bunlar
şüphesiz, cöngü düzenliylene
aittir.

Gevheri'nin bu manzumele-
rinden bazılarına, - notlardada
işret ettiğimiz gibi, - Prof. Fu-
at Köprülü'nün ve rahmetli Sa-
dettin Nüzhet Ergun'un mono-
grafilerinde rastlayız. Ama
bunlar birbirinin aynı değil,
çok farklı şekilleridir. Hangi-
sünün asıl olduğu meselesi ise,
bugün için, meçhuldür.

Gevheri'nin (Fikirler) sa-
yfalarında çıkacak şiirlerinin
sayısı şöyledir: 7 Koşma, 4 Se-
mai, 4 Divan, 1 Gazel.

K O Ş M A L A R

— R —

— 1 —

- 1 Muhabbet şehrinin eyledim seyran
Gördüm üftadeler yâre çevrilir

Derdimend (1) âşıklar mestane hayran
Cümle Mansur gibi dâre çevrilir.

Ferhad Şirin için dağları deldi
Mecnun'un sırrını görenler andı
Hakikatlı bir dost bulunmaz oldu
Şimdiki güzeller kâre çevrilir

Ehl-i aşk olanlar gezer serseri
Sıdk ile ah etse deler mermeri
Akli yok fikri yok şaşkın GEVHERİ
Sencileyin sitemkâre çevrilir.

Not : Sadettin Nüzhet Ergun'un eserinde ve 51 in-
ci sayfada « Çevrilir » redifli bir koşma varsa da, yalnız ilk
iki mısraında hafif bir benzerlik görünüyor; diğer mısra ve kıt-
alar tamamen ayırdır.

— 2 —

2 Şu karsıdan gelen şane bakışlı
Çeşmi siyah benli dilber kimindir
Her seher vaktında bülbül ötüşlü
Çeşmi siyah benli dilber kimindir.

Kaya bakışları kaseder cana
Faslolunmaz getiremen destana
Böyle dilber gelmemiştir cihana
Çeşmi siyah benli dilber kimindir.

(1) Vezin zaruretiyle böyle okumak zorundayız.

Cemalini gören aklın aldırır
Yüzünün nuru cihanı doldurur
Senin gamzelerin insan öldürür
Çeşmi siyah benli dilber kimindir.

Sen eyledin GEVHERİ'yi divane
Bu senin hüsnüne yoktur behane
Böyle güzel gelmemiştir cihane
Çeşmi siyah benli dilber kimindir.

— 3 —

3 Doğan iller gibi doğup dolunma
Beni koyup yadlar ile salınma
Yürüme sevdiğim sağın salınma
Severler dilberi olagelmıştır.

Hatırı yok mudur hiç bu gedanın
Bir edna kuludur Bâr-i Huda'nın
Nice sencileyin gonce fidanın
Açılan gülleri solagelmıştır.

Gayeile tazesin biz de biliriz
İltifat eylesin deyu geliriz
Arayup sevdiğin tenha buluruz
Mecnun Leylâ'sını bulagelmıştır.

GEVHERİ der sitem vardır sözünde
Dürr-i mevzun yürüttürür izinde
Dilber uğruna feda oluruz biz de (1)
Âşık dost uğruna ölegelmıştır.

(1) Aslında bir hece fazladır,

Not : Fuat Köprülü'nün eserinde ve 90 numarada kayıtlı koşma ile bu parça, aynı menzumenin birbirinden çok farklı iki ayrı şekildir.

5 Acep nâr-i aşkım etmez mi tesir
Sevdiğim sinesini açmış geliyor
Nicesin eylemiş bende-i zencir
Perçemin üstüne saçmış geliyor.

Hiç izhar eylemiş cevri misalim
Nedir cevrim bilmem nedir vebalim
Nikabım uryan edip ol zalim
Bendesi kasline çekmiş geliyor.

Nice mümkün yarın bana nasibi
Yoktur aş(i) kan içre anın hasibi
Pek perişan-gördüm bugün raktibi
Galiba bugün sürülmüş geliyor.

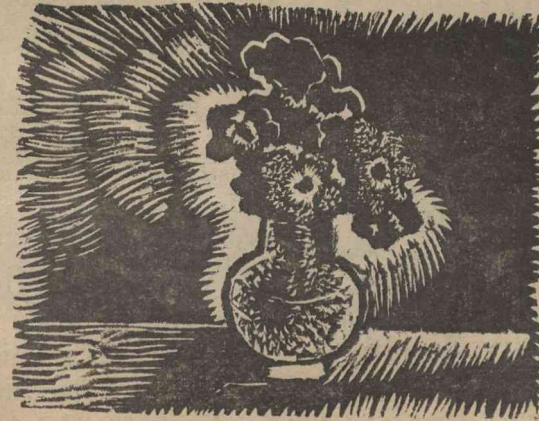
Fikr edip GEVHERÎ baht-i siyahım
Mazlûmların sakın sen alma ahın
Lütfunla affeyle cevri günahım
Ficare canından geçmiş geliyor.

7 Aşk yarım bize selâm göndermiş
Ahrî: selâmın yolsu: değildir.
O yarın kotarın (?) gönül eyleriz
Zoruna sevmeyiz ârsız değildir.

Efendim bizler de seni isteriz
Rakiplerden aş(i)nalığı kes deriz
Al yanaktan bir busecik isteriz
Uyurken öpmeyiz hırs z. değildir.

Bizim şikârumuz, balımız vardır
Dosta harç edecek malımız vardır
Bizim erkânımız, yolumuz vardır
Biz yolsuz, erkânsız, pirsiz değildir.

GEVHERÎ'ym şu ben rahmet kuluna
Harç ederim olan varı yoluna
Yaslanır yatarım yârın koluna
Çok şükür Huda'ya yârsız değildir.

Kayıbolan kıymetler :

Mahmut Yesari

Mehmet Kalkan

15 Ağustos'ta ölümünün birinci yıl dönümünü andığımız Mahmut Yesari edebiyatçılarımız arasında en mühim şahsiyetlerden birisi idi. O öldüğü zaman bütün Türk basınında ona « Edebiyatımız büyük bir simasını kaybetti » denilmişti ve ölümüyle edebiyatımızda vücuda getirdiği boşluk teessürle belirtilmişti. Bütün hayatı boyunca ömrünü edebiyata veren Yesari 1891 yılında İstanbul'da doğmuştu. Babası İzzet efendi oğlu Miralay Fahrettin beydi, İstanbul lisesinde ve bir müddet güzel sanatlar akademisinde okuyan Yesari gazeteciliğe 1908 den sonra bazı karikatürlerle başlamış, o zamanlar çıkarılan diken mecmuasında çalışmış, bütün gazete ve mecmualara devamlı yazı verdiği gibi (Kelebek) isimli birde mecmua çıkartmaya başlamıştı. Bir hayli bu uğurda çalıştıktan sonra artık kendini tamamen roman ve hikâye yazı-

cılığına vermişti.

Askerlik hizmetini birinci cihan harbinde yedek subaylıkla Çanakkalede yapmıştır. 54 senelik hayatı boyunca durmadan çalışmış ve Türk edebiyatına hepsi kıymetli bir çok eserler bırakmıştır.

Ona genç yaşında ölmüş diyebiliriz.. Çünkü o daha hayatın baharına doyamamış, baharına yeni çiçek tohumları ekerken göçmüştü. Yazacaktı belkide daha Türk edebiyatına bir çok eserler armağan edecekti.

O her şeyle beraber memlekette tiyatro vaziyetini göz önüne alarak bilhassa Anadolu'da temsili kabil bir çok piyesler yazmış ve adapte etmişti ve bunlar arasında bir çoğunu kadinsız olarak yaratmıştı. Eserleri Türk gençliği tarafından muvaffakiyetle ve büyük bir arzu ile temsil edilmiş ve halen edilmektedir. Gençlik onu eserleriyle yaşatabiliyorsa ne mutlu.

Yesari kuvvetli bir hikâye yazarıydı da.. Onu memleket hikâyeleriyle de sevmişti. Zevkle okuduğum eserleri arasında en çok Yurdumun Çocuklarına ithaf ettiği (Bağrıyanık Ömeri) sevdim.

« Şoseden giderken güneş karmarmadan kasabaya varamıyacak tık, Her adımda ayaklarımız kayacak tundalara, dikenli, sert yabancı otlara tutunmakta avuçlarımız kanıya kanıya -tırmandı-ğımız sazlıtepede bir ağaç altı arıyordum » kelimelerle başlayan ve Kanaat kitabevi tarafından 930 da neşredilen 168 sayfalık Milli romanda Milli ruhları anlatıyor ve bütün acıklığı ile karşımıza bağrıyanık bir tipi, Ömeri seriyordu.

Hele ihtiyar köylü başlangıçta Pınar başı yolunda tutturduğu türkü nekadar manalıdır :

Pınar başı serin olur
'ç yarası derin olur:
Sen ağlama ben ağlayım,
Gene anam gelin olur.

★

Ah yolcular yolcular,
Verdiğim öğüt değil.
Kaynayan yüreğimde;
Ağlayan süğüt değil.

Bu türkü Ömerin türküsüydü Ömer afacandı da, onun afacanlığını da, onun afancanlığını gülsüm abla şu kelimelerle izah eder :

— Emme kanı donuk adam-
sın hafız efendi. Darılma, gücen-

me, ağaca çıkmağa kalkar, sonra düşer, bir yeri yarılır, köy kuyularda var, bir kaza geçirir-se, biz ne ederiz? Ağaya ne deriz ?

Ömerin afacanlığı bile belki yanıklığındandı. Ömerin neden yanık olduğunu muharrir romanın son satırlarında şu güzel bitirime ifade eder :

« Derlerki, Ömerin, sususluk tan dili, damağı, ana baba hasretinden bağı yanarken elinde bir söğüt dalile kendini boşluğuna bırakıverdiği Kızılıpınar o gece taşıtı.

Ve gene derlerki, söğütcük bağrıyanık Ömerin elinde söğüt dalile kaybolduğu yerdur... »

Her satırını seve seve okuduğum bu Milli kikâyede ruhumuzu ve küçük Ömerin yanık hayatını önümüze seriyordu.

Bilmem nasıl oldu, son zamanlarda Yesarinin verem olduğunu ve sanatoryomda bulunduğunu öğrendiğim zaman gözlerimi yaşardım.

Demekki onu san'at aşkı ve edebiyata olan son derecede bağlılığı ve sevgisi, belkide Bağrıyanık Ömeri verem etmişti.

Yesari Çamlıcada çakal dağındaki aile mezarlığında gömülüdür.

San'at Meselesi

A, Elder

San'atlıks mü, süsmü, bir medenî zaruret, bir kültür ve yine milli bir kabiliyet sevişine delâlet eden fikir ve ruh hareket vasıtası mı?

Bu meseleyi zaman zaman bahis etmek bu husustaki telekimizin henüz lâyık olduğu hakureti kazanamamış olması sebebiyle her vesileden istifade etmek icap ediyor. Bir san'atçının böyle bir bahse temas etmesi egoist bir endişe telkinini yaratsa bile bu günkü şartlar içinde bize nisbi bir vazife olarak kalmakta olması bu hareketten bizi menedememektedir.

Bu arada kendi hakkımızda kötümser ve ümitsiz olmadığımızı ilâve etmeliyim.

İstanbul ve Ankara gibi iki büyük şehrimizde san'at seven ve tanıyan, san'at hayatının lüzumunun öte-ine geçerek san'attan bizden almasını ve san'at esei edinmesi, evine bir resim asmayı, düğün hediyesinin tablolardan seçmeği tercih etmeği, hatta tablolardan kolleksiyon

ve neticede bir spekülasyon maksadı güderek sonunda faydalanmayı bilmekte olanlar belirmehtedir. En mühim tarafı da bu sonuncusudur.

Buna dair bir iki örnek meydana gelmiş ve bu hadiseden istifade etmesini bilenler ve uyananlar olmuştur. Halil Paşa ve Şevket Dağın ölümlerinin heman on yılında eserlerinin (10-15) misli fiyatla şimdiden piyasada görülmüş olması bağzılarını bu iki üstadın eserlerini uzak yakın yerlerden sessizce aramağa sevketmektedir. Ve bazıları da san'atkârın sağlığında ucuz fiyatlarla alarak sağ kalsın kalmasını geçecek zamanın kazandıracağı değerden faydalanmak yolunda meşguldurlar. «Ne çareki san'atçı kendisi sağlığında bu istifadeyi elde etmedi» gibi maddî, san'atçı adına olan endişeyi bertaraf edelim. Çünkü san'atçı nihayet kendi ruhu haz ve ihtiyaçlarını ve hevesini ruhi yaratılışının neticesi, o eserlerini yapmış ve huzura

kavuşmak için hayatın yüksek nimetleriyle yaşamıştır. Ona ait olanı burada biter. Fâkat bizim bahsimizde lâzım olan bu alâkanın muhitte uyanması ile yetişecek. '

Asıl konumuza, san'atın bir kültür veya lüks mef'umlarından hangisinin malı olduğu neticesine gelince misal olarak bu gün ve son harbin hemen sonunda sefalet ve içtimai buhranların şiddetli çıkilerinden sonra Avrupa'da ve bilhassa Fransa'yı alalım Pariste san'at gazetelerini takip edince alabildiğine her hafta muhtelif yerlerde açılan sergiler, üstat san'atkârları anma ve bu vesile ile yapılan törenler sergilerin bir millet sahasından diğer millet sahasına intikal edilmesi, bir ruh ve medeniyet dünyasının zarurefleri olduğunu ve bunun ne kadar mübrem olduğunu isbat etmekten geri kalamaz [*]

Hiçbir hafta yoktur ki bir kaç büyük sergi hakkında bir

kritik ve bir reproduksiyon bahis etmedon geçsin. Ve yine her hafta bir kaç sütun, 'satış listesine tahsis etmesin ve yine Avrupa ortasındaki dünün san'at hareketleri kaydetmesin ve bunlar geniş değer tutmasını ki bunlar oralarda siyasi hadiseler kadar geniş olan olayları teyide kâfi geliyorlar.

Halkın Kültür seviyesini yükletmek, ruh faaliyetini genişletmek yolunda yapılan bütün faaliyetler bizim sinemalarımıza olan rağbetin üstündedir.

Fransızlar (ekmek ve sudan sonra gelen lüzumlu şey san'attır) diyorlar ve yapıyorlar. Bu taktire kıymet veriş mefhumu netice itibariyle bir geniş milletler orası kültür merkezliğini sağlıyor aynı zamanda bir fikir ve ruh faaliyetinin içinde kendi varlıklarının şerefli durumu yaşadıkları gibi insanlık manâ ve yaşayışının hakkını veriyorlar.

[*] Her sayıda (San'atPostası) sütununda dünya san'at olaylarını bulacaksınız.

San'at Postası

“ Maillol „ u Tazim

«Art» Gazetesi himayesinde «Sanat dostları Birliği» tarafından 25 ekim saat 18 de «Lüks» salonunda «Maillol» için Tazim töreni yapılmıştır.

Vuillard Brükselde

(1868 - 1940)

Ekim ayı devamınca «Brüksel» in Güzel sanatlar sarayında mâzi kıymeti anma kastıyla «Vuillard» a tahsis edilmiş büyük üstadın Pastel ve desen olarak 67 eserinden mürekkep çok değerli bir tarzda halka açık bulundurulmuştur. Bu eserler koleksiyonculardan ödünç alınmış, bunların 24 ü teksir edilmek suretiyle «Connaissance» yayınevi tarafından bu katalog tanzim edilmiştir. Metni (Claud Roge) tarafından yazılmıştır.

Van Gogh (Liege) de

10 Ekimde «Liege» de Güzel Sanat akademisinde Von Gogh'un çizgi ve tablu olarak 170 parçalık eserinden mürekkep büyük bir sergisi açılmıştır. Bu sergi Brükselde Pariste ve Monsta tekrarlanacaktır. Bu vesile ile (Connaissance) yayınevi tarafından 9 u renkli, bütün eserleri teksir edilmiş bunlardan kıymetli bir katalog meydana getirilmiştir. Metni, artistin yeğeni V.VV.Van. Gogh tarafından ön sözü Emil Languin tarafından yazılmıştır.

Reşat Tardu

*Bu yazılar, Reşat Tardu'nun ayrılışı üzerine Hakevi salonunda öğretmenlerin verdiği çaydaki konuşmalardır.

I

Resat Tardu'nun mizacına ve daima uyduğu yürekli «değerlere» saygı göstererek kendisinden bahsederken bile gayri şahsi olmağa çalışacağım.

İnsan amirlerini niçin sever ve sayar ?

Karakterine, bilgisine, sağ duyuşuna, çalışma ve başarıma kabiliyetine, üstün hasletlerine inandığı ve güvendiği için sever ve sayar.

Yeni doğan bir çocuk bile kendisini tutan ellerin sağlam olduğunu sezdiği zaman nasıl huzur içinde uyursa dünyayı görmüş olan büyüklerin de huzur içinde çalışabilmeleri için başlarına güvenmeleri ve inanmaları lazımdır.

Bir amir hatırla iş görmez,

atlatmazsa, bilgisi, etrafında «benim» deyenlerin hepsinin kinden kuvvetli olursa, hükümlerini hislerine kapılmadan verir daima aklı hakim olursa, etrafında herkese «pes» dedirtecek kadar çalışır ve yılmazsa bütün bunlardan maada kalbi üstün insani duygularla dolar taşarsa o amir sevilir ve sayılır.

Bir çok insanlar bunlardan bazılarını sahip oldukları için şu veya bu bakımdan başarı kaydederek. Fakat Reşat Tardu bütün saydığım ve saymadığım daha pek çok hasletlere maliktir. İzmirde büyük bir itina ve emekle kurduğu «Millî Eğitim Ailesi» onun İzmirde bulunduğu yılları bir «Altın devri» olarak anacaktır.

Vedide Baha Pars

II

Sayın arkadaşlarım;

Hepimizin gerçek olan takdir ettiğimiz ve edeceğimiz bir noktaya temas etmek isterim.

İş hayatımızda idare mevkiinde öyle insanlara rastlarız ki, kendileriyle çalışmak, muhakkak surette, muvaffakiyetlerimiz için bir merhale teşkil eden. İşlerimiz, aksamadan yürür. Bu yürüyüşten de son derece sevinç duyarız. Böyle bir kabiliyetle çalışmak ve çalıştırmak cidden kıymet biçilmez bir bahtiyarlıktır. İşte Reşat Tardu bu tip idarecilerin başında gelenlerden birisidir. İş başarmaktan buyduğu hazlar, bizleri de iştirak etmek kudretini gösterdiği için kendisine bilhassa müteşekkirimiz.

Hakikaten İzmir Milli Eğitim muhiti, onu başında bir amir olarak bulduğu gündenberi, daha aydın bir yolda yürümek, başarılı sonuçlar sağlamak imkânlarını elde ettiğine kanidir. Bu kanaat bütün çalışma safhalarımızda, en küçük kurullarımızdan en büyük kurullarımıza ka-

dar, daima kuvvetlendi; fakat hiç bir suretle eksilmedi.

Reşat Tardu müteakabil bir sevgi havası içinde işlerimizin yürümesini sağlamakta cidden kudretli bir idareci olduğunu göstermiştir. O. dürüstlüğü, makul tedbirleri ve enerjik kabiliyeti ile en karışık gibi görünen mevzularda tamamen realis bir çalışma tarzı takip ettiği için, etrafındaki arkadaşlarına da aynı vasıfları, hissettirmeden, telkin etmiş oldu. Onun bu düzenleyici tesirlerini yalnız idari işlerimizde değil, öğretim işlerimizde bile daima hissettik. Üç senelik hısa zaman içinde kendisiyle beraber çalışmak, hem de başarılı bir surette çalışmak, bizlerin en çok unutmayacağımız bir bahtiyarlık hazımız olacaktır. Bu hazlarımızı da her zaman yeni çalışmalarımız için bir teşvik olarak kullanacağız.

İzmir Atatürk Lisesi Mü-

Reşit Mocalı

III

Reşat Tardu ; Bir insanın kavrayamayacağı kadar geniş ve çeşitli parçaları olan İzmir kültür hayatının her dalı ile ciddi ve örnek sayılacak bir meslek ahlakı ile o kadar içten ve inanarak uğraşmıştır ki onun pek uzun olmayan İzmir M. Eğitim Müdürlüğü pek çok yıllarda yapılmıyacak işleri kucaklamaktadır.

İzmir ; İstanbul ve Ankara'dan sonra gelmek üzere, iki yüz bin nüfusu ve işlek bir ihracat şehri olmak vasfı ile yurdda kıymetli bir yer tutmaktadır. Onun aynı zamanda bir kültür şehri olmasını zaman zaman isteyenler çok olmuştur. Bunun gerçekleşmesini sağlayacak imkânlar İzmir'in istediği kadar aranmamıştır.

Reşat Tardu ; İzmirdeki ilk, orta ve yüksek öğretim olanlarında İzmir'in muhtaç olduğu gelişmeyi hazırlamakta özel bir itina göstermiştir. İzmir ; ilk yüksek okulu ile Karşıyaka Lisesi gibi kıymetli iki müesseseyi onun zamanında kazanmıştır.

İnandırıcı ve telkin edici şahsiyeti yüzündendir ki yardımını istediği, iş verdiği meslek arkadaşları üzerlerine aldıkları vazifeleri yapmanın yeni ve lüzüm-

lu bir konuda çalışmanın saadeti-
tini yaşamışlardır.

Onun, İzmirde, aynı işi görmekte olan ve bir birlerinin buluş ve tecrübelerinden karşılıklı olarak faydalanmayı, öğretim ve eğitim alanındaki güçlükleri ele alarak bunlar için çareler aramayı ve bu arada meslek, bilgi ve duyguların daha verimli bir mihver etrafında çalışmaya teşvik edici teşebbüsleri, İzmir kültür muhitini bir bütün haline getirmekle kıymetli bir hareket olmuştur. Bu arada güçlükleri ve ko'aylıkları üzerinbe uzun uzun konuşmalar ve tartışmalar yapılmış olan Matematik, Türkçe gruplarında bütün İzmir okullarının bir müessesese halinde, bir birlerinden haberli olarak çalışmaları sağlanmıştır.

Öğrenci kütlesinin ; okul içinde, dışında ve aile muhitinde; çalışkan, Millî ahlakı benimsemiş ve pozitif bilim yolunda yürümesini sağlayacak gibi yöneltilmeleri hususunda el birliği edilerek sonuç alacak bir şuurla çalışılması, öğretmen ve aile çevrelerinin şükran duygularını, bu organizasyonu meydana getiren, Reşat Tardu üzerinde toplamıştır.

İşe anlayışla bağlılığın ve her geçen günden insan için mükün olan sayın Reşat Tardu, şahsiyetindeki En üstün verimini elde etmenin canlı örneği olan meziyetleriyle meslek ve kültür çevreleri için iyi bir insan misali olmuştur.

Garra Sarmat

IV

Sevgili hocamız Reşat Tardu, yalnız arkadaşlarına, dostlarına, talebelerine karşı yakınlık göstermek, kelimenin en güzel mana sile samimi davranmakla mükemmel bir insan olmayı yeter görmedi. O, aynı zamanda nüfuz kabiliyeti, takip fikri, görevindeki yorulmazlığı ve duredişliğile de her kesin imreneceği mümtaz bir idare adamı ve fakat bütün bunların üstünde tam bir milli eğitimci, gerçek bir yetiştirici ve yapıcı oldu. Zamanında (12 Ocak 1945-25 Ekim 1946) İzmir Milli Eğitiminde öğretmen sayısı 1065 i, ilkokul öğrenci adedi 56144 ten 70000 i buldu, Onun köy eğitimine, işliklere verdiği önem ayrıca saygı ile hatırlanacaktır.

Biz eski talebeleri sayın hocamızı İzmir Erkek Öğretmen Okulundanberi gipta ile takip ve tenaşa ediyoruz. Onun Edirne de Balıkesir Öğretmen okulu müdürlüklerinde, Orta Öğretim şube müdürlüğünde nekadur başarılı ve verimli çalıştığını ve Türk Millî Eğitimine ne güzel hizmetler gördüğünü yakından biliyoruz. İzmirdeki bu son ödevde de Reşat Tardu'yu olgunluğun tam misali bulduk. İşte o, tam tecrübeli, tam başarılı ve tam herkesin saygısı ile çerçevelediği bir zamandırki İstanbul Eğitim Enstitüsünün başı olarak aramızdan ayrılıyor. Fakat bu yeni ödevindeki başarısını gelecek günlerimizin eğitim tarihine geçecek kadar değerli olacağına güvenimizdirki, onun ayrılışından duyduğumuz anlatılmaz ve derin acıyı, üzüntüyü bir azıcık olsun hafifletiyor. Zaten en çok samimi olduğumuz anlarda en asil ve derin duygularımızı anlayamayız. bu anda bu duygularla doluyum.

Dr. Abdülkadir Karahan

V

Sayın Arkadaşlar;

Millî Eğitim Müdürümüz Reşat Tardu dan artık ayrılıyor. Burada toplanmamızın sebebi bu ayrılıktan doğan teessürdür.

Reşat Tardu yüklendiği bütün görevlerde, öğretmenlikte ve idarecilikte muvaffak olmuş bir şahsiyettir.

Biz İzmir öğretmenleri onu, makamın irtifamdan böbürlenerek daima ve pür azamet önde yürüyen, arkasında yürüyenlerin hallerinden habersiz bir baş gibi değil; şimdi önde, sonra arkada ve biraz sonrada yanlarda yürüyerek idare ettiği

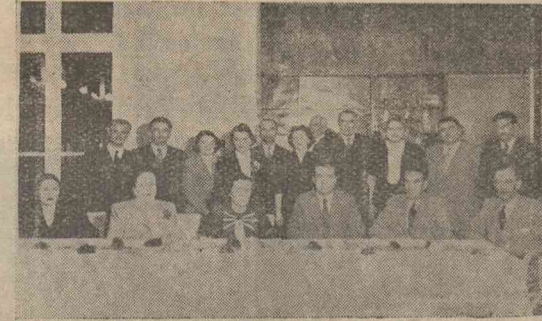
zümrenin idea lsahasındaki hamlelerini adım adım takip eden bir baş olarak gördük. Esasen Reşat Tardunun başarı sırrı da bu şekildeki hareketidir.

Reşat Tarduda biz Vefalı bir arkadaş, Bilgili bir idareci, Ve idealist bir vatandaş şahsiyeti bulduk.

Ayrılışı, bahtiyarlığımızı iyi den iyiye sarsan elem verici bir hadisedir.

Bir taraftan üzüntümüzü sunarken diğer taraftan da uğurlu yolculuklar dileriz.

Alsancak Başöğretmeni
Ahsen Gürtin

Gençlik Sayfası

Tire'de Hüseyin Mahmut Kartlaş :

Nesir başlığı altında ve «ruhuma hitap» adlı bir nesrinizle «Azap yeli» ile «O gün» şiirinizi önemle gözden geçirdik.

Nesrinizi arkadaşınıza göndereceksen yanlışlıkla bize yolladığınız bir mektup kabul ettik. Bir kopyası da sizde var, diye iade eylemedik!.

Manzumelerinize gelince:

Birincisinde ve ikincisinde-ki başlıklar ayrı ayrı olduğu halde ikisi de aynıdır - vezin bozukluğu var. Ne demek istediğiniz de iyi anlaşılmıyor.

Gerçi şiirde tesir aranır ama, bu olmayınca bari manası anlaşılacak durumda bulunmalı.

Tire'de Necdet Tetik :

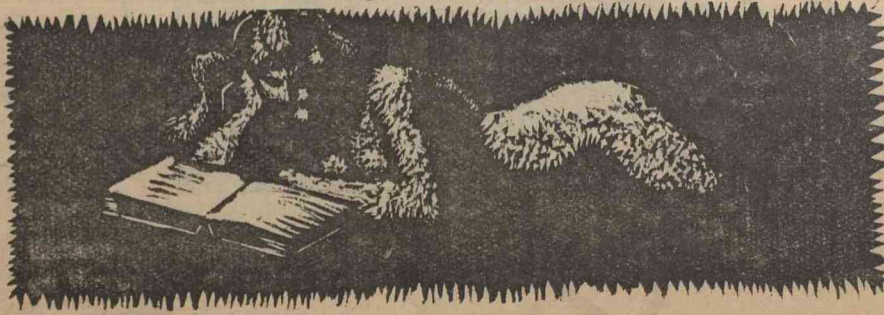
«Gümede Akşam» ve «Sararmış yaprak gibi» adlı iki küçük şiirinizi aldık.

Birincisinde sevimli olmayan yarım kafiyelelere rastladık. İkincisi ise kötümser bir eda taşıyor.

«Ömrü de tükenecek»

«Sararmış yaprak gibi»

kılıklı herkesin her gün söylediği lakırdılar var içinde

Afyon'da Fuat Muradoğlu :

Yolladığınız üç şiiri inceledik. Sizde göze çarpan bir ilerleyiş mevcut. Devamlı şekilde çalışırsanız güzel eserler verebilirsiniz.!

«Arzular» ve «Hülya» yı beğenmedik. Çok söylenmiş, çok yazılmış konuları tekrarlamak zararlıdır. Bu gibilerini hatıra defterinizde saklarsınız.

«İnsanlar ve şarkılar» şiirimizi; bir realitenin günlük duygularla işlenmesi şeklinde telakki ettiğimiz ve oldukça muvaffakiyetli bulduğumuz için yayınladık...

Manisa'da Kudret K. Özder'e :

İki şiirinizi aldık. Yine «Sükût» adındaki manzumenizi bize yollamakla acele etmişsiniz.

San'atkâr eserleri üzerinde en çok terleyen, fakat bu alınterini okuyucuya hissettirmeyendir.

«Sen Şarkı» şiirinizin birinci ve ikinci dördlüğü-nü beğendiğimiz için yayınlıyacağız

Tenkide karşı gösterdiğiniz müsamahada ıstıfa edeceğinizi umuyoruz.

Ödemiş'te Hasan Tekerlekcioglu'na:

«Ülke» ve «Özlem» başlıklı iki şiirinizi önemle gözden geçirdik. Özlem'de yalnız kendi duygularınızı konuşturmuşsunuz. «Ülke» de dâhî geniş bir kucaklayış var memleketi..

Bu bakımdan bu şiirinizi yayınlıyacağız.

Çalışırsanız güzel eserler verebileceğinize inanıyoruz: Kilişleşmiş konuları işlemek şartile....

Cevapları Hazırlayan
Fuat Ecip-Baksı

İnsan ve şarkılar

Bir şarkıya döker ümidini
Mesut aşkı yaşıyan insanlar
«Ümit yolcusu yorulmaz,
Baht izinden koşar gider.»

★
İçinde şekil veremediği saf duygular,
Elleri sertleşmiş toprak insanı.
Gurbette hasret çeker, konuşur turnalarla;
«Gözyaşıyla yazdığım mektubu
O nazlı yâre verin turnalar.»

★
Yaşanmış, unutulmayan dakikalar...
Özleyiş, hepsini birer birer;
«Kalbim yine üzgün seni andımda derinden,
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden.»

★
Kaçınıcı insan, kaçınıcı aşkı yaşıyan?
Saadet vadeden günler boyunca.
Yine onda arar sükûnu;
«Dert benimse derman senin.»

★
Yarı kalmış bir macera
Ve şarkılarda ağlıyan emeller...
«Ben sana gönül verdim,
Cevriyem nasıl gelir üç sene?»

★
Bazan hatırlatır şarkılar;
Acısı unutulmamış hatıraları...
O anlar, tekrâr yaşanılır sanki
Uyanır yeniden ıstıraplar...

★
Başlar raksı yorgun hafızada,
Özlenilen bitimsiz rüyaların,

Fuat Muradoğlu

Eğer

Geceler güzelleşir hayalin bende iken,
Çiçek mukaddes olur, eğer sen kokladıysan.
Tatlıdır parmağımı kanatan vahşi diken,
Bahçemdeki gülleri eğer sen yokladıysan...

* * *
Okşamak ister elim güzel, ince tenini,
Lakin korkarım birden rengi solacak diye,
Sarı bir nur yıkarken zulmetin matemini,
Anlarım ki hayalim renk veriyor geceye...

28 İkincikânun/1946

Nuri Rüstem

Ülke

— Sayın Fuat Edip Baksı'ya —

Bir dağsın, yaslanmışsın bulutların göğsüne,
Engin denizler bile el bağlamış karşısında.
Heybetinle gözümde vahşileşsen de yine
Tanrı güzelliğinin esrarı var başında...

Ufkunu çevirse de şu dik ve sert kayalar.
Senden uzak olanlar kalbinde sızı duyar.
Ölmeyen bir sevginin hudutsuz cezbesi var
Tarihleri dolduran toprağında, taşında...

Beyaz bir duvak gibi başındaki karların,
Dağtutur saçlarını deliren rüzgârların;
Aşkını bestelerken çağlıyan pınarların,
Ah.. birikmiş gibisin bir damla gözyaşında...

Hasan Tekerekçioğlu

İNGİLİZ FELSEFESİ

Rahmi Balaban

Ferhlerin ve milletlerin birbirleriyle sevimleri için ilk önce, anlaşmaları gerektir. Anlaşıp sevimli olacak vasıtaların başında: ekonomik menfaatler birliğinden veya yakınlığından sonra felsefe gelir. Felsefe, hayata bakışın aynasıdır. Bir Türk atasözü şöyledir: «Hayvan yularından, insan ikrarından çekilir.

İkinci: İnanılan felsefe, üstünde karar kılınan kanaattir.

Türk-İngiliz felsefeleri birbirine pek benzemektedir. İkisi de metafizik meselelerden ziyade ahlak ile uğraşır. İnsanın ve insanlığın her gün biraz daha yükselmesi için en uygun en iyi yollar nelerdir, bunları arar»

Bu yazılar (K. Matthevvs) (İngiliz filozofları) eserinden alınmıştır. Tercüme, iki milleti birbirine tanıtmaya yolunda bir hizmette bulunabilirse dostluk abidesinin inşasında, küçük de olsa bir hizmettir, sanırım.

İnsanlığın bu günkü du-

rumu, bütün insanlardan ve milletlerden şunu istemektedir. Birbirlerini daha iyi tanıyarak, birbirlerine daha ziyade yaklaşarak dünyayı «barış ve sevgi içinde iş dünyası» yapmak.

★

Modern Avrupa felsefesi başlıca iki tesir altında bir şekil almıştır: İngiliz ve Alman felsefeleri.

Vakia modern felsefeyi kurucuların: Fransız Dekart ile İspanya'dan gelip sığınmış, göz lük camları ile hayatını kazarıp prenslerle düşünüp kalkan muşevî (Spinoza) olduğu söylenir. Fakat doğrusu şudur ki düşünce millî hudutlarla tahdit edilemez. Bununla beraber eski Yunanistanda nasıl fikrî tecessüs tek bir dil ile küçük bir bölgede kısa bir zaman içinde çabucak gelişiverdi ise İngilterede de özel ve mahallî karakterli bir felsefe gelenegi öylece gelişiverdi.

Ve yine böyle, Almanyada başka maksatla ve buna muha-

lif bir felsefe gelişti.

Her milletin felsefesinin kendisini ayırtıcı vasıfları vardır. İngiliz felsefesinin ki şunlardır: Sağ duyu, karışık şeyleri sevmemek. Somutu (muşahhas) soyunlara, ameliyî nazariyeye tercih. İngiliz filozoflarının hemen hepsinde bu vasıflar vardır. İngiliz filozofları, felsefeye, bir gaye gibi değil, iktisadî, siyasi meseleleri arama tarama vasıtası olarak anlarlar. Gerek felsefe, gerek tecrübe, ruhta fitri olan (realizm) ihtiyacından doğmuştur: Felsefe, tecrübe edilemiyen fizik ötesi konularla uğraşır: Kâinatın mahiyeti? mekân ve zaman ruh yapısı? ruh beden arasında fark? varlık meseleleri gibi, felsefî olan ile (felsefî olmayan) arasını kat'î surette gösteren bir hudut yoktur. İlim ile felsefenin hudut noktaları birbirleriyle sarmaş dolaşır.

★

(Roger Bacon 1214-1294) Orta Çağda en ziyade fen ile uğraşan bir rahiptir. (Admirabl doktor) adıyla anılır. Barutu keşfettiği söylenir. İnsanın tabiatı hâkim olması esasını düşünerek.

Körüksüz gidecek kemeiler

Ayaksız köprüler

Kendi kendine yürüyecek arabalar yapmağı düşündü ve uğraştı. Fikirlerinden dolayı bir kere on yıl; bir kere de (64) yaşında iken on dört yıl hâpiste kaldı. mühim eserlerini hâpiste yazdı.

Felsefesi ne idi? — Bir menfi diğeri müspet iki cephesi vardır. Menfi cephesi şöyledir: muasırlarının muhakeme usulünü red eder. Skolastik dahi denilen ortacağ felsefesi, kendinden önceki felsefeye tamamen bağlanarak ona dayanırdı. Bu zat, bu felsefede dört hata görür:

- 1 — Otoriteye kul köle olmak
- 2 — Fikir üstüne söyle bir cillâ sürme.
- 3 — Cahil halkın asırı hürmeti
- 4 — İlimle boş bir böbürlenme.

müspet tarafı; felsefeye getirdiği büyük yenilikler ki şudur: «bilgi, iki yol ile elde edilir: ispatlama, deney ile. Bir insan ateşin yakıldığını henüz denememiş. Fakat tatmin edici bir ispat ile öğrense yine mesele'ye akli tamamen yatmış olmaz. Lâkin kendisi, ateşin yakıldığını nedikten sonradırki gerçeğin ne olduğunu kavramıştır.»

Bu zât, böyle de daha on üçüncü yüzyılda deneyen önemi- ni anlatmıştı.

On altıncı Asır filozofların- dan (Thomas More), 1516 da Utopia'sını neşretti: hayali bir cemiyet plânıdır.

«Su, menbada daha yukarı çıkamıyacağı gibi, ilim de en nihayet Aristo seviyesine kadar yükselebilir.» bu söz, İngilizce yazılan ilk felsefe kitabındadır. Bu, kitap, Orta çağın yükseltti- ği binayı yıkıyordu. Bunun ya- zarı, sonradan Barok Verulam adını almış olan Frankis Bakan (1541—1626) dır. Eserinin adı (Öğrenmenin ilerleyişi) olup E- lizabet'in ölümünden iki yıl so- na (1605) de basılmıştır. Dek- artın (Usul hakkında metod) e- serinden otuz iki yıl öncedir. Ve modern felsefenin baş kay- nağıdır.

Dikart'ın bir ihtelâl yap- mış olan metodu: ilmi kurmağa şüpheli olan şeyleri atmak ile başlamalıdır. der.

F. Bakon ondan önce söy- lemisti: «Bizim tek emelimiz, ruhun bütün lölelerini yeniden yapmağa başlamaktır.»

Bu kitap yalnız İngiltere-

de değil, düttün Avrupa felsefe tarihini sinir taşdır. F. Bakon esas itibariyle pratiktir. Ve si- yasetle de uğraşmıştır. Denizle- re hâkimolmağı tavsiye eder: «denizlere hâkim olmak, bir millete geniş işlerde serbest ol- mağı ve harplere az veya çok nekadar dilerse okadar iştirak et- meyi sağlar. Karada kuvvetli o- lan devlet onunla savaşta çok zahmet çeker.»

F.Bakon'a göre bilginin haddi- zatında bir değeri yoktur. An- cak beşeri saadeti sağlarsa değer- libir, Bilgi, iş ile ayarlanmalı- dır. Hakiki bilgi, bizi tabiata hakim- kılan bilgidir. Bütün ön- rünü kitap yazmak ile geçiren bir adama: «ün almak için baş- ka daha kolay bir iş bulamamış- tır da onban öyle yapmıştır.» der F. Bakon da kendinden öncel i R. Bakon gibi insanlar da dört hata görür. İnsan ruhunu, şu dört hayal aldatıyor der:

1- (Tesellîci hayaller-İbol Tri- le) Bütün beşeriyete şamildir. Akıl ve lasselerimiz, eşyayı ka- inatınki yerine kendi mukayese- mize göre kavrar. Bu sebeple-

dir ki tabiatın her yerinde ni- zam ve kaidelilik görmeğe mü- temailidir. Yine meselâ tek bir misal elde edince bunu umumi bir kaide gibi alır.

2- (Mağara hayaleti-Cave)Her- insanda aklın tabii nurunu bo- zan bir mağara vardır. Bunlar insanın, kendi hususiyeti, itiya- tı, terbiyesi vasıtasıyla teşekkül etmiştir.

3 — (Çarşı = Market) — İn- sanların birbirleriyle münasebet- leri neticesinde muayyen bir tarzda itibar kazanan (lisan) dan gelir. Soyut kelimeler, her in- sanda az çok ayrı kavramlar hasil eder.

4 — (Tiyatro hayaletleri, — herhangi dar bir felsefe sistemi- nin ravaçta olmasıdır. Bacon derki: zaman bir ırmak gibidir. Çorçöpü sürükler bize getirir. Sağlam kütükleri sürükleyemez

onlar geride kalır.

Bacon da bilginin deneye dayanmasını ister.

(1620) de basılan (Yeni ka- nun-Novum Organum) eserinde yeni metodun tatbik şekillerini gösterir

F. Bacon, günün birinde hüzden düşerek yoksulluk içinde (9) nisan 1626 da öldü.

İkiyüz yıl sonra gelmiş o- lan Darvindir. Hiçbirteo riye da- yanmadan, Bacon ilkeleriyle ya- lınız olaylar toplamaya çalıştığı- nı söylemiştir.

F. Bakon, Tanrı hakkında şöyle der: «Taurıyı inkâr eden- ler, insanın asaletini de inkâr etmiş olurlar. Zira şüphesiz kri- nsan, bedenıyla hayvanlara ak- rabadır. Ruhiyle Tanrıya akraba olmazsa vüflî bir mahlûk Tan- rı tanımazlık, ruhun büyüklüğü- nü ve insan tabiatının yüceliğini yok eder (Denemeler sahife56)

İZMİR ESNAF VE AHALİ

Bankası

1,00,000 Türk T.L. Sermayeli T. A. Ş. Merkezi — İ Z M İ R
Şubeleri : Ödemiş, Turgutlu, Salihli, Alaşehir
Telgraf Adresi Her Yerde : E S N A F

Bergama ve Kozak

(10. cu sahif den devam)

olup, bu takdirde tarih kaynağı Bergama, tabiat anası Kozak, sakın denizli Çandarlı büyük bir turizm merkezi olmaktadır.

Bu gün Enternasyenal İzmir Fuarı İzmir'i güzelleştirmiş ve acuna tanıtmış, Bergama Kermesi Bergamayı ünlendirmiş bir vaziyettedir. Kozak ve Çandarlı ile beraber, bu bir birine pek yakın olan yerlerde yol ihtiyacı ve turistik tesisler tamamlandıktan sonra İzmir'e gelenler mutlaka Bergama, Kozak, Çandarlı'da görmeden gitmiyeceklerdir; bütün bunların yanında İzmir ve Bergama gezilip görülecek yer, Kozak ise uzun istirahat edilecek mesire ve dinleme yeri olacaktır. Bütün bunlar ise ancak muntazam yolların yapılmasına bağlıdır.

TARİŞ MARKASI NEFASET GARANTİSİDİR

TARİŞ Üzümlü - TARİŞ İnciri
TARİŞ Şarabı - TARİŞ Zeytinyağı
TARİŞ Sabunu - TARİŞ Sirkesi

İZMİR İNCİR ve ÜZÜM TÂRİM-SATİŞ Kooperatifleri Birliği
Müstahsil malını doğrudan doğruya Müstehlîke ulaştırır.
Telgraf adresi : TARİŞ - İZMİR Telefon : 2020

Perakende satış yerleri :
İzmirde : Kemeraltında TARİŞ Mağazası
İstanbulda : Mısır çarşısında TARİŞ Mağazası
Ankarada : Bankalar Cad. TARİŞ Mağazası

T. C.

Ziraat Bankası

1946 İKRAMİYE PLANI

Artırma hesaplarındaki paralar (50) liradan aşağı düşmiyenlere verilecek ikramiyeler

4	Tane	1500	Lira
4	«	500	«
4	«	250	«
40	«	100	«
120	«	50	«
240	«	20	«
400	«	10	«

Çekilişler: 15 Şubat, 24 Nisan, 15 Ağustos, 25 Kasım, Çekilişlerde, ikramiye çıkmayan yerler için ayrıca 20 Haziran ve 10 Aralık da iki ilâve çekiliş daha yapılarak 6100 lira dağıtılacaktır. Fazla bilgi edinmek isteyenler. Banka şube ve Ajanlarına müracaat edilebilir.

Türkiye İş Bankası

Küçük Cari Hesapları 1946 ikramiye plânı

Çekilişler : 2 Ocak, 2 Mayıs, 27 Ağustos, 30 Aralık tarihlerinde yapılır

1946 İ k r a m i y e l e r i

2	Adet	Arsa		
1	«	3000	Liralık —	3000 Lira
2	«	2000	« —	4000 «
3	«	1000	« —	3000 «
8	«	400	« —	4000 «
25	«	200	« —	3000 «
35	«	100	« —	3500 «
100	«	40	« —	4000 «
150	«	20	« —	3000 «
250	*	10	« —	2500 «

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş ve faiz almış olmaz, aynı zamanda talihinizi de denemiş olursunuz.

Foto Altınordu

KERİMA DİR Tel. 2 4 5 0
Mustafa bey caddesi — İ z m i r

Memlekette tasarruf hareketinin inkişafına hizmet arzusunda olan
O s m a n l ı & B a n k a s ı

★★★★ Aile sandığı tasarruf cüzdanı ★★★★★
Hesabına tevdiat yapanlara kura suretiler ikramiye tevziline karar vermiştir.

Ly Türk Gençliği
birinci vazifen
Türk istiklâlini,
Türk Cumhuri-
yetini ilelebet muha-
faza ve müdafaa et-
mektir.

K. Atatürk